

Do projektu Uchwały Nr IV/.../....
Rady Powiatu Chełmińskiego
z dnia ...października 2024 r.

PROJEKT

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024 - 2030

Chełmno, 2024

**Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2024 – 2030**

Spis treści

Wstęp	3
I. Podstawa prawna Programu.....	5
II. Ogólna charakterystyka powiatu wraz ze strukturą demograficzną	5
III. Charakterystyka obszaru objętego programem	8
IV. Wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi – zasoby w powiecie chełmińskim	12
V. Analiza SWOT	16
VI. Cele programu	17
VII. Sprawozdawczość	25
VIII. Źródła finansowania	25
IX. Podsumowanie	25

Wstęp

„Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa”

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego

Przyjęta w 1948 r. konstytucja Światowej Organizacji Zdrowia określa zdrowie psychiczne jako pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka.

Zdrowie jest stanem zupełnej pomyślności fizycznej, umysłowej i społecznej, a nie jedynie brakiem choroby lub ułomności.

Ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego celu powołane. Normy prawne dodatkowo wskazują, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

W myśl ustawy o ochronie zdrowia psychicznego osoba z zaburzeniami psychicznymi to osoba:

- 1) chora psychicznie (wykazująca zaburzenia psychiatryczne),
- 2) upośledzona umysłowo,
- 3) wykazująca inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat można zaobserwować dynamikę pojawiających się problemów związanych z obszarem zdrowia psychicznego. Głównym czynnikiem pogorszenia się dobrostanu społecznego była epidemia COVID-19. W celu ograniczenia rozprzestrzeniania zakażenia wirusem, wprowadzono masową izolację, naukę zdalną, zakaz spotkań towarzyskich i organizacji imprez kulturalnych oraz ograniczono dostęp do opieki zdrowotnej. Osoby poddane kwarantannie doznawały uczucia samotności oraz stresu. Kolejnym czynnikiem przyczyniającym się do pogarszania się zdrowia psychicznego są toczące się na świecie wojny.

Szacuje się, że statystycznie co czwarta osoba miała lub będzie mieć w przyszłości problemy ze zdrowiem psychicznym, dlatego tak istotne jest przeciwdziałanie niekorzystnej sytuacji epidemiologicznej, polegającej na wysokim obciążeniu populacji skutkami zdrowotnymi, społecznymi i ekonomicznymi wywołanymi przez choroby oraz zaburzenia

**Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2024 – 2030**

psychiczne, wśród których wyróżnia się: zaburzenia afektywne, psychotyczne, niepsychotyczne oraz związane z nadużywaniem alkoholu i substancji psychoaktywnych.

Jednym z ważnych aspektów życia mieszkańców powiatu chełmińskiego jest zdrowie psychiczne. Odgrywa ono bardzo duże znaczenie zarówno dla pojedynczych osób, jak i całego lokalnego społeczeństwa, ponieważ ma wpływ na dalszy przebieg życia, czy też rozwój osobisty. Wpływa na umiejętności radzenia sobie z emocjami, samoakceptację oraz akceptację przez innych. Profilaktyka oraz higiena zdrowia psychicznego są kluczowe. W związku z dynamicznym rozwojem chorób psychicznych, istnieje ogromna potrzeba wdrażania coraz to nowszych i skuteczniejszych sposobów opieki nad osobami dotkniętymi chorobami psychicznymi.

Rozporządzenie w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 ma na celu zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi zintegrowanej, kompleksowej, wszechstronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym, i społecznym oraz kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, w szczególności zrozumienia, akceptacji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 ma się przyczynić do poprawy życia i zdrowia, a także przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób chorych psychicznie.

Program powstał dzięki osobom, instytucjom oraz organizacjom pozarządowym, które biorą aktywny udział w kształtowaniu zdrowia psychicznego na rzecz mieszkańców Powiatu Chełmińskiego.

Uchwałą Zarządu Powiatu Chełmińskiego nr 437 z dnia 24 kwietnia 2024 r. powołano Zespół Koordynujący Realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

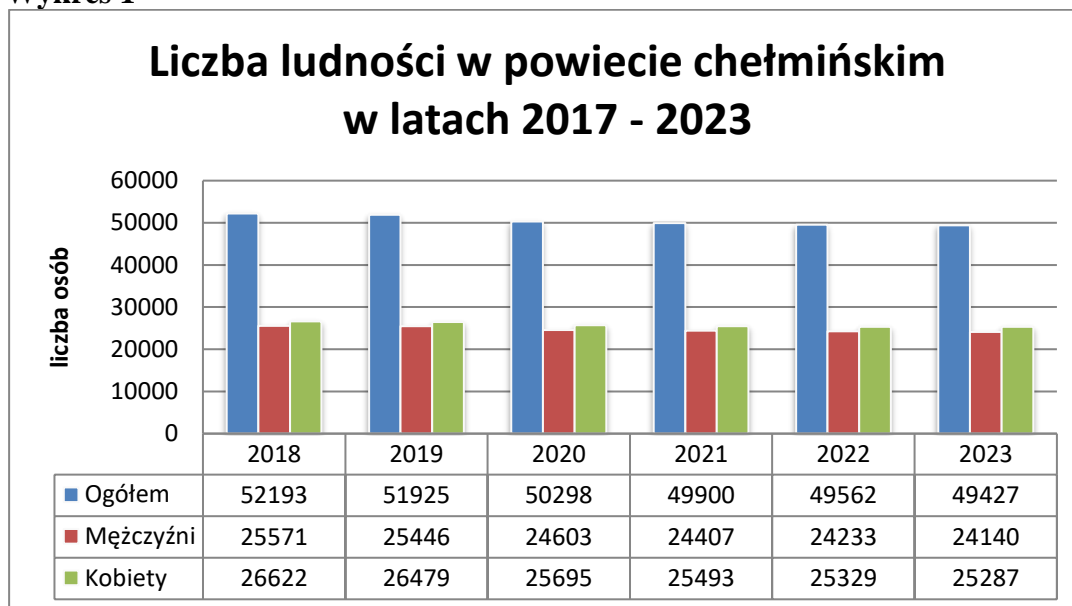
1. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (T.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917).
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (T.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283).
4. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (T.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107).
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (T.j. Dz. U. z 2024, poz. 44).
6. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (T.j. Dz. U. z 2022, poz. 1608).
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (T.j. Dz. U. 2023, poz. 2151).
8. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (T.j. Dz. U. 2024, poz. 146).

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU WRAZ ZE STRUKTURĄ DEMOGRAFICZNĄ

Powiat chełmiński, który liczy 49 427 mieszkańców (wg. GUS, dane z dnia 30 czerwca 2023 r.), zajmuje obszar 527,6 km². Obejmuje swymi granicami miasto Chełmno oraz sześć gmin wiejskich: Chełmno, Kijewo Królewskie, Lisewo, Papowo Biskupie, Stolno i Unisław. Położony w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, graniczy od północy z powiatami świeckim i grudziądzkim, od wschodu z powiatem wąbrzeskim, od południa z toruńskim, a od zachodu z bydgoskim. Przez teren powiatu przebiegają dwie drogi krajowe - nr 91 i nr 55 oraz autostrada A1, zapewniając doskonałe połączenie z Toruniem, Bydgoszczą, Grudziądzem oraz Gdańskiem. Obszar powiatu chełmińskiego obejmuje Wysoczyzna Chełmińska oraz Dolina Fordońska położona na terenach wzdłuż Wisły. Ukształtowanie terenu jest bardzo urozmaicone, a obecną formę zawdzięcza ostatniemu zlodowaceniowi. Najbardziej rozległymi formami ukształtowania powierzchni są płaskie i faliste wysoczyzny morenowe. Jedynie w okolicach Chełmna, Wisła wytworzyła swój własny obszar pradoliny, gdzie dominują przede wszystkim wydmy paraboliczne i wałowe.

Zaludnienie w powiecie chełmińskim wynosi 93,68 osób/km² (wg GUS, dane za 2023 r.), co klasyfikuje się poniżej średniej wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego wynoszącej 111,3 osób/km² (wg GUS, dane za 2023 r.). Liczba ludności w powiecie chełmińskim stanowi 2,46 % liczby ludności województwa kujawsko-pomorskiego.

Wykres 1

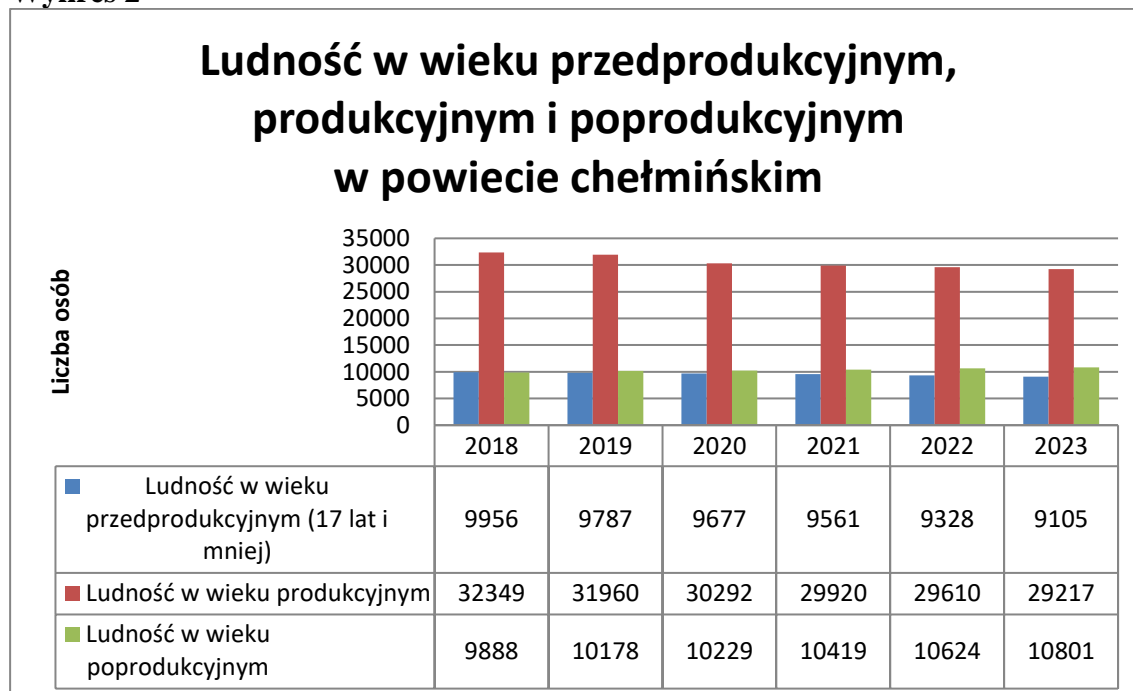

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Jak wynika z wykresu, na przestrzeni sześciu lat w populacji mieszkańców przeważają kobiety. Współczynnik feminizacji wynosi 105 (dane GUS, 2023 r.).

W latach 2018-2023 liczba mieszkańców corocznie malała. Na przestrzeni sześciu lat liczba ta zmniejszyła się o aż 2 766 osób. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu chełmińskiego w 2030 roku wynosi 45 660 osób.

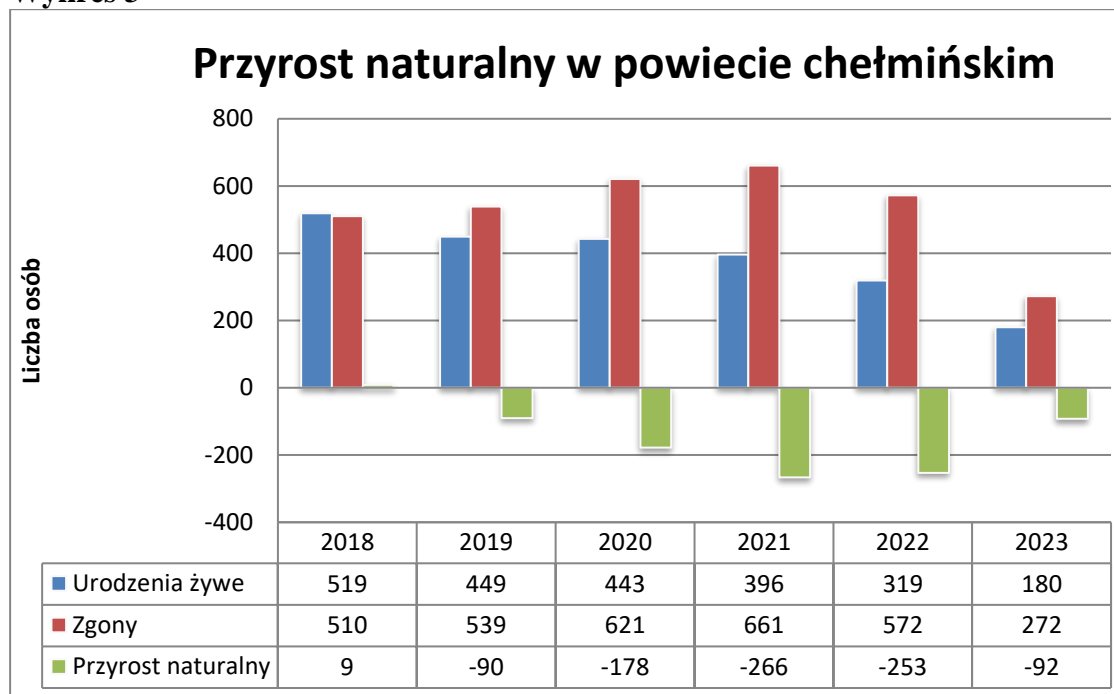
Wykres 2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Struktura wiekowa mieszkańców powiatu chełmińskiego zmienia się poprzez regularny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym na przestrzeni sześciu lat. Starzenie się społeczeństwa jest zjawiskiem narastającym.

Wykres 3

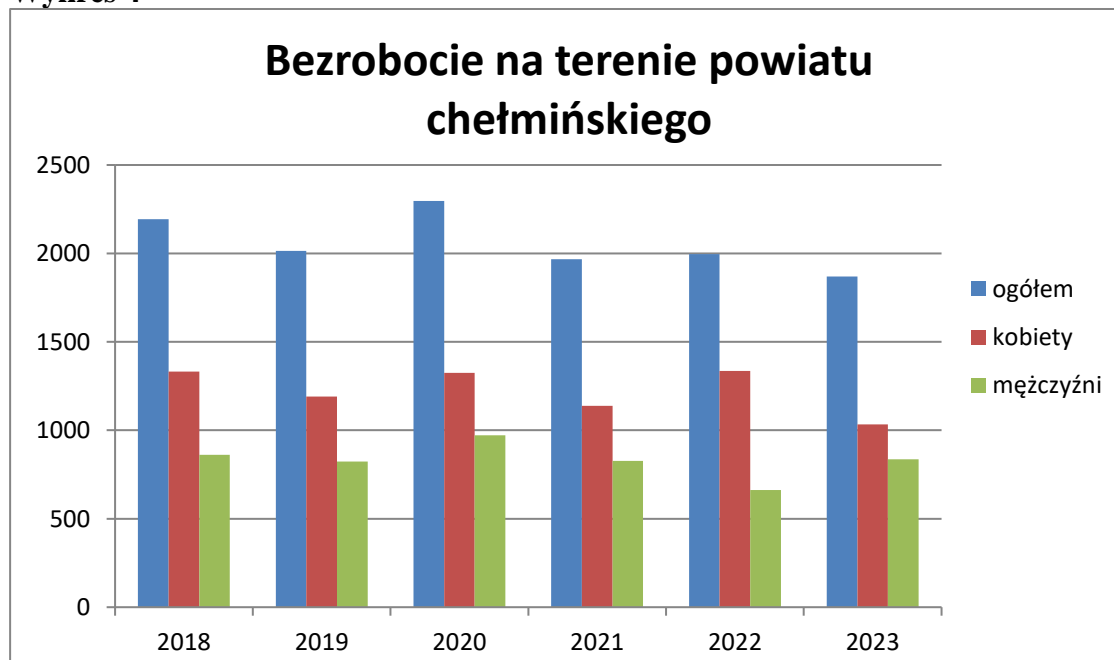

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W ciągu analizowanych sześciu lat w powiecie chełmińskim zanotowano 2 306 urodzeń żywych i 3 175 zgonów, co daje ujemny przyrost naturalny wynoszący: - 869. Ujemny przyrost naturalny widoczny jest od 2019 r.

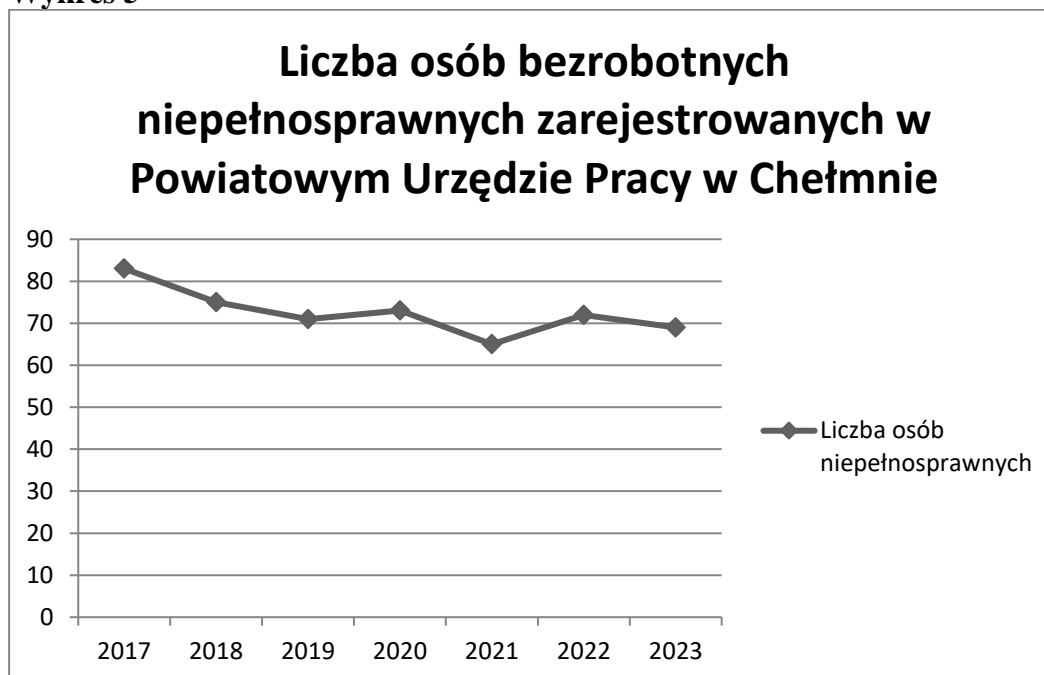
RYNEK PRACY

Wykres 4

Źródło: <https://chelmo.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/statystyki-graficzne#/statistics/04040/1>

Wykres 5

Źródło: <https://chelмно.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analazy/statystyki-graficzne#/statistics/04040/1>

Wspieranie integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych

Zespół cech wyznaczających pozycję zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych powoduje, iż osoby te pretendują do objęcia ich pomocą w celu szeroko rozumianej aktywizacji zawodowej. Utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwienia zdolności do wykonywania pracy zawodowej, spowodowane stanem fizycznym, psychicznym lub umysłowym i niski z reguły poziom wykształcenia, powodują, że w obliczu wymagań stawianych przez pracodawców, szanse zatrudnienia tych osób są niewielkie. Tymczasem praca dla osób niepełnosprawnych ma szczególne znaczenie. Oprócz środków do życia zapewnia poczucie społecznej użyteczności, jest elementem rehabilitacji, a w przypadku, gdy jest świadczona na otwartym rynku pracy, integruje z resztą społeczeństwa. Jest możliwością zdobycia kompetencji społecznych oraz przełamania obaw przed kontaktami z ludźmi.

III. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM

Poradnia Zdrowia Psychicznego przy ZOZ w Chełmnie (PZP) – działała do 1 lipca 2023

Ze świadczeń Poradni Zdrowia Psychicznego funkcjonującej w ramach Zespołu Opieki Zdrowotnej w Chełmnie, korzystało średnio półtora tysiąca osób rocznie. Jak wynika z danych przedstawionych w Tabeli nr 4, z porad korzystało ponad dwa razy więcej kobiet niż mężczyzn.

**Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2024 – 2030**

Tabela 1: Ilość pacjentów PZP - ZOZ w Chelmnie

Rok	Ilość pacjentów	Kobiety	Mężczyźni	Ilość pacjentów jednorazowych
2017	1625	927	698	352
2018	1623	1040	583	280
2019	1576	1005	571	237
2020	1563	980	583	197
2021	1466	737	729	197
2022	1409	980	429	163
2023	949	650	299	46

Źródło: Dział statystyki medycznej ZOZ w Chelmnie

W latach 2017-2019 ilość pacjentów jednorazowych wynosiła około 20% ogółu, natomiast w latach 2020-2022 ilość ta spadła do około 13%. W roku 2023 ilość pacjentów jednorazowych stanowiła ok. 5 % ogółu.

Tabela 2: Ilość porad udzielonych w PZP – ZOZ w Chelmnie

Rok	Ilość udzielonych porad	Porady lekarskie	Porady psychologiczne
2017	7113	6626	487
2018	6922	6413	509
2019	6847	6389	458
2020	6054	5706	348
2021	6180	5700	480
2022	6669	6136	533
2023	3417	2862	555

Źródło: Dział statystyki medycznej ZOZ w Chelmnie

Wykres 6: Ilość udzielonych porad w PZP

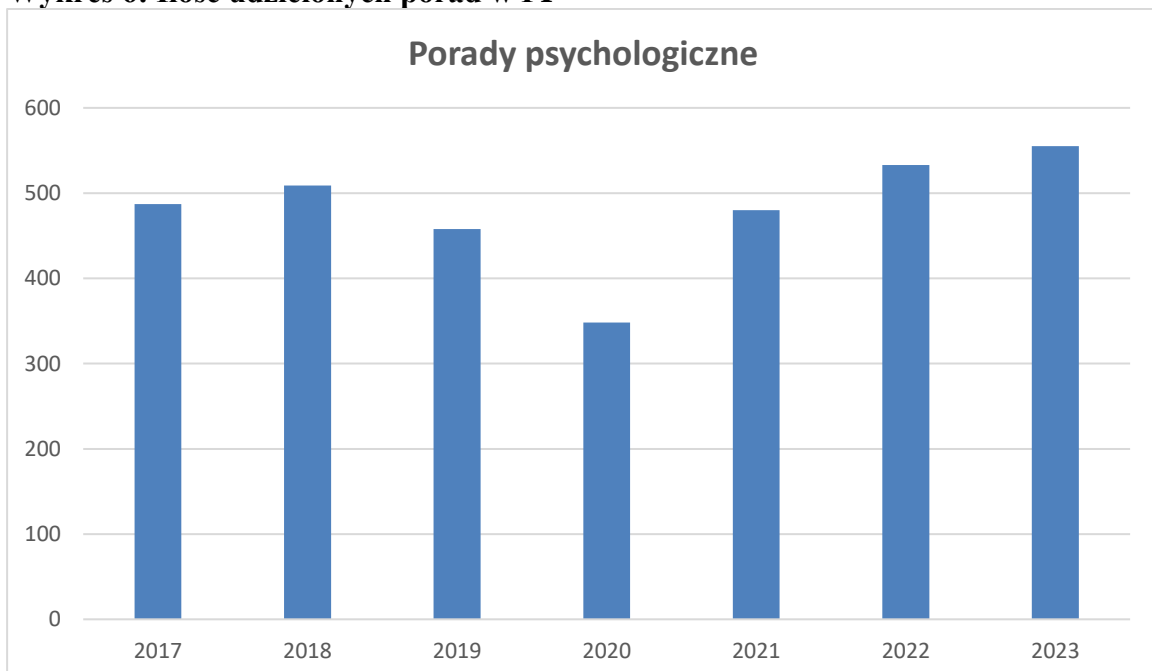

W latach 2020-2022 ilość porad udzielonych w PZP kształtowała się na dość podobnym poziomie i wynosiła od 5706 do 6136. Od 01.07.2023 roku PZP nie funkcjonuje w ramach ZOZ w Chełmnie (pacjenci leczeni są w Nadwiślańskim Centrum Zdrowia Psychicznego „Empatia” w oddalonym o 11 km Świeciu).

Poradnia Psychologiczna przy Zespole Opieki Zdrowotnej w Chełmnie (PP)

W ramach działalności PP udzielane są porady psychologiczne wynikające z planu leczenia oraz porady psychologiczno-diagnostyczne.

Wykres 6: Ilość udzielonych porad w PP

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (PZON)

W latach 2020-2023 PZON wydawał średnio w roku około 1419 orzeczeń o niepełnosprawności. Rok 2021 przyniósł znaczny spadek tej liczby do 1133, natomiast w 2023 roku zanotowano wzrost liczby orzeczeń do 1503.

Tabela 3: Ilość wydanych orzeczeń przez PZON ogółem

Rok	Ilość orzeczeń
2017	1585
2018	1585
2019	1612
2020	1648
2021	1133
2022	1391
2023	1503

Źródło: PZON w Chełmnie

Analizie poddano 3 grupy orzeczeń wydawanych przez PZON:

- 01-U upośledzenie umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym,
- 02-P choroby psychiczne, w tym: zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia oraz zespoły otępienne,
- 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.

Tabela 4: Ilość orzeczeń wg symboli przyczyn niepełnosprawności – osoby powyżej 16 roku życia

Rok	Symbol niepełnosprawności		
	01-U	02-P	12-C
2020	26	178	7
2021	26	179	14
2022	22	169	6
2023	30	199	10

Źródło: PZON w Chełmnie

W przypadku osób powyżej 16 roku życia około 2 % wszystkich orzeczeń stanowią te o symbolu 01-U, najwięcej - około 13 % ogółu stanowi grupa 02-P, natomiast orzeczenia 12-C stanowią najmniej liczną część – poniżej 1 %.

Wśród osób do 16 roku życia liczba orzeczeń w każdej z trzech grup znacznie wzrosła. W 01-U o ponad 50 %, w 02-P o prawie 100 %, a w 12-C o 70 % (patrz Tabela 5).

Tabela 5: Ilość orzeczeń wg symboli przyczyn niepełnosprawności – osoby do 16 roku życia

Rok	Symbol niepełnosprawności		
	01-U	02-P	12-C
2020	25	24	18
2021	23	12	17
2022	20	9	23
2023	32	17	39

Źródło: PZON w Chełmnie

IV. WSPARCIE DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI – ZASOBY W POWIECIE CHEŁMIŃSKIM

1. Poradnia Psychologiczna przy Zespole Opieki Zdrowotnej w Chełmnie, która zajmuje się udzielaniem porad psychologicznych w ramach planu leczenia oraz porad psychologiczno-diagnostycznych.

2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Chełmnie jest jednostką organizacyjną Powiatu Chełmińskiego, która realizuje zadania Powiatu z zakresu pomocy społecznej, pieczy zastępczej i rehabilitacji społecznej.

Od 2012 roku Powiat Chełmiński za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie realizuje pilotażowy program „Aktywny samorząd”, którego celem głównym jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

W ramach projektu „Rodzina w Centrum” realizowane są m.in. usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej takie jak: specjalistyczne poradnictwo rodzinne - pedagogiczne, prawne, psychologiczne, a także psychiatryczne. Celem specjalistycznego poradnictwa rodzinnego - psychiatrycznego jest m.in. diagnozowanie problemów psychicznych, w tym chorób psychicznych i chorób nerwowych.

W 2017 roku Powiat Chełmiński/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie przystąpił do projektu: „Efektywne rozwiązania dzięki wspólnym działaniom – testowanie modelu wsparcia”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014 – 2020. Wdrożenie „Modelu leczenia środowiskowego zaburzeń psychicznych”, który został wypracowany w ramach projektu „Nowe rozwiązania na rzecz wsparcia osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi” obejmował m.in.: zawiązanie koalicji powiatowej i współpracę podmiotów na rzecz wsparcia chorych i zaburzonych psychicznie, funkcjonowanie grup roboczych w oparciu o Indywidualny Plan Opieki, w tym działalność koordynatorów pomocy i asystenta osoby potrzebującej, stworzenie usług zabezpieczających: zespołów wyjazdowych, mieszkań wspomaganych I i II etapu, grup wsparcia, dziennego centrum wsparcia. Model przewidywał zatrudnienie specjalistów realizujących wsparcie bezpośrednio w środowisku oraz przeprowadzenie szeroko zakrojonych działań upowszechniających, w tym spotkań edukacyjnych i szkoleń dla kadr. Projekt realizowano do 2021 r.

3. Przy PCPR działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który zapewnia pomoc, w tym również czasowe nieodpłatne schronienie, dla osób doświadczających przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej, przemocy domowej, ekonomicznej, mobbingu) oraz osobom znajdującym się w kryzysowej sytuacji życiowej (której powodem była np. katastrofa, klęska, wypadek, zamach, żałoba, utrata osób bliskich, myśli i próby samobójcze, kryzysy małżeńskie). W OIK porad udzielają obecnie: psycholog i pedagog/pracownik socjalny. Punkt poradnictwa specjalistycznego jest wpisany do prowadzonego przez Wojewodę Kujawsko - Pomorskiego Rejestru Jednostek Specjalistycznego Poradnictwa.

4. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Chełmnie

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub

długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wydaje orzeczenia o:

- a) niepełnosprawności dla osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- b) stopniu niepełnosprawności dla osób, które ukończyły 16 rok życia,
- c) wskazaniach do ulg i uprawnień dla osób, które posiadają orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy, o których mowa w art. 5 i 62 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.
- d) legitymacje osób niepełnosprawnych.

System orzekania o niepełnosprawności do celów pozarentowych realizowany jest przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, których zadaniem jest określenie stopnia naruszenia sprawności organizmu i konsekwencji tego stanu dla możliwości podjęcia pracy, pełnienia ról społecznych jakie każdy człowiek pełni stosownie do wieku, płci, uwarunkowań społecznych, kulturowych itp. oraz ograniczeń w samodzielnej egzystencji.

5. Ośrodki pomocy społecznej

W powiecie chełmińskim funkcjonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz sześć gminnych ośrodków pomocy społecznej, które są jednostkami organizacyjnymi gmin powołanymi do wykonywania zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą gminy mają obowiązek organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ośrodki są najczęściej miejscem pierwszego kontaktu dla osób poszukujących pomocy, w tym zaburzonych psychicznie.

6. Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) działający przy Ośrodku Wsparcia Caritas Diecezji Toruńskiej w Chełmnie – wspiera osoby z zaburzeniami psychicznymi w zakresie zaradności i samodzielności życiowej. Przeciwdziała marginalizacji, stygmatyzacji i wykluczeniu społecznemu. Ośrodek zapewnia kompleksową rehabilitację psychiatryczną i społeczną.

7. Domy pomocy społecznej

Zgodnie z art. 38 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego - osoba, która wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego nie jest zdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie ma możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, lecz nie wymaga leczenia szpitalnego, może być za jej zgodą lub zgodą jej przedstawiciela ustawowego, przyjęta do domu pomocy społecznej.

Powiat organizuje i zapewnia usługi w odpowiednim standardzie w domach pomocy społecznej dostosowanych do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi.

Na terenie powiatu chełmińskiego znajdują się:

- a) **Dom Pomocy Społecznej w Mgoszczu** (jednostka organizacyjna Powiatu Chełmińskiego) dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- b) **Dom Pomocy Społecznej w Chełmnie** prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo dla osób przewlekle somatycznie chorych, dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

8. Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) w Chełmnie prowadzone przez Stowarzyszenie Ludzie-Ludziom - zapewniają codzienną opiekę nad osobami niepełnosprawnymi intelektualnie z powiatu chełmińskiego. Głównym zadaniem WTZ jest rehabilitacja fizyczna,

psychiczna, społeczna i zawodowa podopiecznych pod okiem instruktorów terapii zajęciowej. Uczestnicy zdobywają odpowiednie wiadomości i umiejętności potrzebne do samodzielnego funkcjonowania w przyszłości w społeczeństwie oraz podjęciu pracy o charakterze odpowiadającym ich możliwościom fizycznym i intelektualnym. Objęci są także stałą opieką psychologiczną, zarówno indywidualną jak i grupową, w kontaktach z rodzinami i opiekunami uczestników ważną rolę pełni pracownik socjalny.

9. Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ) w Drzonowie prowadzony przez Gminę Lisewo. Głównym zadaniem ZAZ jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności. Część osób zatrudnionych w ZAZ uczestniczyła wcześniej w WTZ.

10. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (PPP) w Chełmnie (jednostka organizacyjna Powiatu Chełmińskiego)

Poradnia udziela dzieciom od momentu urodzenia i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, udziela rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno – pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, a także wspomaga przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Zadania poradni:

- a) diagnozowanie dzieci i młodzieży prowadzone głównie w celu określenia indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, wyjaśnienia mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz wskazania sposobu rozwiązania tego problemu,
- b) udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- c) realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych,
- d) organizowanie i prowadzenie wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

11. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (SOSW) w Chełmnie (jednostka organizacyjna Powiatu Chełmińskiego) jest publiczną placówką dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, niepełnosprawnościami sprzężonymi, autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, które z powodu swojej niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły w miejscu zamieszkania. SOSW obejmuje też zajęciami rewalidacyjno-wychowawczymi dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, a także realizuje wczesne wspomaganie rozwoju.

Głównym celem Ośrodka jest przygotowanie uczniów/wychowanków w miarę ich możliwości do niezależnego, samodzielnego, aktywnego i twórczego życia oraz zaspokajanie ich specjalnych potrzeb edukacyjnych i rewalidacyjnych.

12. Miejski Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień prowadzony przez Urząd Miasta Chełmna.

W ramach Ośrodka funkcjonują:

- a) Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, która zajmuje się:
 - terapią dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, hazardu,

- terapią dla osób współuzależnionych od alkoholu narkotyków i innych uzależnień,
- konsultacjami psychologicznymi w zakresie uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu narkotyków i innych uzależnień,
- konsultacjami psychologicznymi w zakresie uzależnienia mieszanego,
- promocją zdrowia.

- b) Punkt Pierwszego Kontaktu prowadzący poradnictwo w sprawach dotyczących narkotyków, pomocy psychologicznej w zakresie uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu i w sprawach dotyczących pomocy ofiarom przemocy,
- c) Grupa Anonimowych Alkoholików,
- d) Świetlica opiekuńczo-wychowawcza i socjoterapeutyczna.

13. Powiatowy Urząd Pracy (PUP) realizuje zadania samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy jako jednostka organizacyjna. Zadania te określa ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- a) bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego,
- b) poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

14. Organizacje pozarządowe pełnią ważną rolę w systemie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi. Realizując zadania publiczne zlecane przez jednostki samorządu terytorialnego, zapewniają instytucjonalne formy wsparcia, rehabilitację społeczną i zawodową.

Przyczyniają się także do podnoszenia świadomości społeczeństwa, co sprzyja przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

Organizacje pozarządowe prowadzące działania na terenie Powiatu Chełmińskiego w omawianej sferze:

- a) Stowarzyszenie „Ludzie-Ludziom” w Chełmnie,
- b) Stowarzyszenie Dzieci, Młodzieży i Osób Niepełnosprawnych „Światelko Nadziei” w Chełmnie,
- c) Stowarzyszenie Inicjatywa Stolno,
- d) Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Iskierka” w Unisławiu,
- e) Stowarzyszenie „Przyjazna Dłoń” w Chełmnie,
- f) Fundacja Wspierania Osób Niepełnosprawnych „Nasz Dom” w Chełmnie,
- g) Fundacja „Rodzina Przymierza” w Chełmnie,
- h) Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo,
- i) Polski Komitet Pomocy Społecznej w Stolnie,
- j) Caritas Diecezji Toruńskiej,
- k) Olimpiady Specjalne Polska, Klub Olimpijczyk w Chełmnie,
- l) Stowarzyszenie „Przybij Piątkę”,
- l) Fundacja Johnny.

Zgodnie z zapisami niniejszego Programu zostanie przygotowany i udostępniony mieszkańcom oraz samorządowi województwa przewodnik informujący o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

V. ANALIZA SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - działalność instytucji wskazanych w punkcie IV - domów pomocy społecznej, PPP, WTZ, ŚDS, PCPR, OPS - system bezpłatnego poradnictwa prawnego - dobry dostęp do edukacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej – SOSW - wieloletnia współpraca finansowa i pozafinansowa z organizacjami pozarządowymi - wysokie kwalifikacje osób pracujących z osobami niepełnosprawnymi - aktywizacja zawodowa w ramach ZAZ - bliskość wojewódzkiego szpitala dla nerwowo i psychicznie chorych 	<ul style="list-style-type: none"> - likwidacja działającej w ramach ZOZ PZP - późna wykrywalność zaburzeń psychicznych - bardzo mała dostępność do miejsc pracy dla osób z zaburzeniami psychicznymi - częste ubóstwo wśród osób niepełnosprawnych i ich rodzin - niski poziom profilaktyki zdrowia psychicznego w szkołach - niestabilne warunki pracy i płacy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - realizacja projektów, których beneficjentami są osoby niepełnosprawne i z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodziny - zwiększenie współpracy między podmiotami zajmującymi się problemami osób zaburzonych psychicznie - działania edukacyjne ukierunkowane na pogłębianie wiedzy o zdrowiu psychicznym - włączenie środków masowego przekazu w działania na rzecz zwiększenia wiedzy nt. zdrowia psychicznego - działania profilaktyczne podejmowane wobec grup narażonych na zagrożenia dla zdrowia psychicznego 	<ul style="list-style-type: none"> - brak źródeł finansowania zadań nałożonych na JST wynikających z NPOZP - negatywne nastawienie i bierna postawa społeczeństwa wobec osób z zaburzeniami psychicznymi – stereotypy społeczne - niewielkie możliwości zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi - rozwój cywilizacji, szybkie tempo życia, stan ciągłego stresu, liczne obowiązki wpływające na obniżenie progu odporności psychicznej - niski poziom finansowania publicznej służby zdrowia - trudności w powrocie do normalnego życia osób, które przebyły chorobę psychiczną - dostęp do alkoholu, środków psychoaktywnych

VI. CELE PROGRAMU

Cele i zadania z nich wynikające zostały nałożone na JST przez Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030. Zgodnie z rozdziałem IX. NPOZP pn. „Samorządy powiatów” głównym celem Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego jest **zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb**, a celami szczegółowymi są:

- a) upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej
- b) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego
- c) aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi
- d) skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.

Jednocześnie w rozdziale X. NPOZP „Jednostki samorządu terytorialnego” wskazuje się (w ramach ww. celu głównego) kolejny cel szczegółowy:

- a) udzielenie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.

**Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2024 – 2030**

Cel I – Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb					
Cel szczegółowy 1: upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej					
Nr zadania	Opis zadania wynikający z NPOZP	Realizacja	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
1.1.	Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie	Opracowanie programu z wyłączeniem CZP.	Zespół Koordynujący Realizację NPOZP	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Zgodnie z NPOZP - wskaźnik monitorujący: odsetek placówek biorących udział w Programie w okresie roku
1.2.	Utworzenie CZP zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w rozdziale 5 Programu	Zadanie nie będzie realizowane – brak mechanizmów finansowych*	----	---	Zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie NPOZP nie zapewnia się źródeł stałego finansowania zadania nałożonego na JST
Cel szczegółowy 2: Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego					
Nr zadania	Opis zadania wynikający z NPOZP	Realizacja	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
2.1.	Aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześnienia pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej,	Nie dotyczy	Zadanie własne samorządów gminnych	Nie dotyczy	

**Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2024 – 2030**

	samopomocy środowiskowej				
2.2.	Wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Dotacje dla organizacji pozarządowych	Zarząd Powiatu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	
2.3.	Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie.	1. Podejmowanie działań i realizacja projektów ukierunkowanych na osoby z zaburzeniami psychicznymi. 2. Przeznaczanie środków finansowych na zadania i realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej niepełnosprawnych, w tym dofinansowanie WTZ 3. Poradnictwo specjalistyczne dla klientów PCPR 4. Publikacja na stronie PCPR poradnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (patrz cel 4.4.)	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	

**Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2024 – 2030**

Cel szczegółowy 3: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi					
Nr zadania	Opis zadania wynikający z NPOZP	Realizacja	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
3.1.	Zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi	Realizacja zadań na rzecz niepełnosprawnych ze statusem „bezrobotny” oraz „poszukujący pracy” zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Dla niepełnosprawnych „bezrobotnych”: 1) szkolenia; 2) staże; 3) prace interwencyjne; 4) przygotowanie zawodowe dorosłych; 5) badania lekarskie lub psychologiczne, o których mowa w ustawie o promocji zatrudnienia; 6) zwrot koszt przejazdu i zakwaterowania; 7) studia podyplomowe; 8) szkolenia na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2024 – 2030

					<p>szkoleniową; 9) bon na zasiedlenie; 10) bon szkoleniowy; 11) bon stażowy. Dla pracodawców zatrudniających osobę niepełnosprawną: 1) miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika, 2) zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy, 3) zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy, 4) zwrot kosztów szkolenia pracownika, 5) zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy, 6) zwolnienie z wpłat na PFRON, 7) refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpiecz.</p>
--	--	--	--	--	--

**Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2024 – 2030**

					społeczne.
3.2.	Prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi	Zamieszczanie na stronie internetowej Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmnie oraz w siedzibie informacji dla pracodawców nt. zatrudniania osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi	Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	
3.3.	Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy (PUP)	Realizacja zadania uzależniona od możliwości prawnych i organizacyjnych Powiatowym Urzęd Pracy w Chełmnie	Powiatowy Urząd Pracy w Chełmnie	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	
Cel szczegółowy 4: Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy					
Nr zadania	Opis zadania wynikający z NPOZP	Realizacja	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
4.1	Powołanie lub kontynuacja działania lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu	powołanie Zespołu Koordynującego Realizację NPOZP	Zarząd Powiatu Chełmińskiego	25 kwietnia 2024 r.	Uchwała Zarządu Powiatu Chełmińskiego
4.2.	Opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego	Opracowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	Przejęcie programu – Rada Powiatu Chełmińskiego	wrzesień 2024 r.	Uchwała Rady Powiatu Chełmińskiego

**Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2024 – 2030**

4.3.	Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Zespół Koordynujący Realizację NPOZP, jednostki organizacyjne Powiatu Chełmińskiego i inne podmioty wskazane w niniejszym Programie	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	
4.4	Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w wersji papierowej lub elektronicznej)	Opracowanie i coroczna aktualizacja przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Zespół Koordynujący NPOZP	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Forma elektroniczna udostępniona na stronach internetowych Powiatu, jednostek organizacyjnych i innych podmiotów
Cel szczegółowy 5: Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom					
Nr zadania	Opis zadania wynikający z NPOZP	Realizacja	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji	Uwagi
5.1.	Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej	Realizacja ciągła zgodna z profilem działalności	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chełmnie	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	

**Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
na lata 2024 – 2030**

5.2.	Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin, nauczycieli	Udzielanie pomocy przez pedagogów i psychologów	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chełmnie, Dyrektorzy szkół, dla których Powiat Chełmiński jest organem prowadzącym	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	
5.3.	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach	Udzielanie pomocy przez pedagogów i psychologów	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chełmnie, Dyrektorzy szkół, dla których Powiat Chełmiński jest organem prowadzącym	Realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	

* W związku z tym, że wejście w życie NPOZP nie będzie podstawą do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa na ten cel, nie wszystkie obowiązki nałożone na samorządy przez NPOZP, w tym utworzenie Centrów Zdrowia Psychicznego (CZP), mogą zostać wypełnione. Rozporządzenie w Rozdziale 3 wskazuje bowiem, że CZP winny być umiejscowione poza strukturami szpitali, a w jego skład powinny wchodzić: zespół ambulatoryjny (przychodnia), zespół środowiskowy (mobilny), zespół dzienny (hospitalizacja dzienna psychiatryczna) oraz zespół szpitalny (całodobowa opieka szpitalna). Bez zapewnienia źródeł stałego finansowania Powiat Chełmiński nie będzie miał możliwości realizacji wszystkich zadań nałożonych przez NPOZP.

VII. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Zgodnie z NPOZP podmioty realizujące Program przekazują ministrowi co 2 lata informację o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego za 2 ostatnie lata, w terminie do dnia 15 maja roku następującego po ostatnim roku objętym informacją. Informacja zawiera odniesienie do stanu wyjściowego oraz wskaźników przedstawionych w Programie.

Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego będzie sporządzane w oparciu o informacje przekazywane przez podmioty zaangażowane w realizację niniejszego Programu. Zespół Koordynujący realizację NPOZP odpowiada za przedstawienie informacji Zarządowi Powiatu Chełmińskiego w wymaganym terminie.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Środki własne Powiatu Chełmińskiego i jego jednostek organizacyjnych
2. Środki własne innych podmiotów zaangażowanych w realizację Programu
3. Środki finansowe pochodzące z PFRON
4. Środki finansowe pochodzące z funduszy europejskich
5. Środki finansowe z Funduszu Pracy

IX. PODSUMOWANIE

W społeczeństwie panuje powszechne przekonanie, że choroba psychiczna jest czymś wstydlivym i wymaga ukrywania jej przed innymi ludźmi. Osoby z zaburzeniami psychicznymi czują się napiętnowane z tego powodu, co w rezultacie prowadzi do przemilczenia, zaprzeczania albo ukrywania problemu.

Przesłaniem Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego jest dążenie do sytuacji, w której osoba z zaburzeniami psychicznymi będzie czuła się pełnoprawnym członkiem społeczeństwa.

Nadrzędnym celem jest zwrócenie szczególnej uwagi na prawa osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zapewnienie im wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb. Podejmowane działania pozwolą zapewnić takim osobom lepszy dostęp do świadczeń zdrowotnych oraz innych form opieki w środowisku lokalnym.

Program został opracowany przez Zespół w następującym składzie:

1. **Sylwester Glaubert** – p.o. Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy w Chełmnie,
2. **Sławomir Cieśliński** – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmnie,
3. **Monika Krieger** – instruktorka terapii zajęciowej w Warsztatach Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu Ludzie-Ludziom w Chełmnie,
4. **s. Czesława Morkowska** – Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Chełmnie,
5. **Grażyna Glamowska** – Zastępca dyrektora ds. pielęgniarstwa i opieki medycznej w Zespole Opieki Zdrowotnej w Chełmnie,
6. **Dorota Kornacka** – pracownik socjalny w Domu Pomocy Społecznej w Mgoszczu,
7. **Monika Niewiarowska-Zych** – psycholog w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Chełmnie,
8. **Aleksandra Świerczek** – psycholog w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Chełmnie,
9. **Joanna Dolecka** – referent ds. zdrowia i polityki społecznej Wydziału Oświaty, Zdrowia, Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Chełmnie.